

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник ГВРР АРЗ СП ГУ ДСНС
України у Волинській області
майор служби цивільного захисту
Іван ШЕВЧУК
« ____ » « _____ » 2024 р

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ

проведення заняття

з тактичної підготовки

із особовим складом ВРВ (м.Луцьк) ГВРР АРЗ СП Головного управління
ДСНС України у Волинській області на 22/25 березня 2024 року

Тема: «Водолазні спуски на течії».

Формат проведення: самостійне навчання.

Навчально-матеріальне забезпечення: конспект лекції, веб-сайт ДСНС
України у Волинській області.

Нормативно-правові акти, література та посилання на веб-ресурси:

- Наказ МВС України №150 від 01.03.2019 року “Про затвердження
Інструкції з організації водолазних спусків та робіт у Державній службі
України з надзвичайних ситуацій” .

1. До водолазних робіт на течії зі швидкістю понад 1 м/с допускаються найбільш підготовлені водолази.

2. У разі великих перерв у роботі (в умовах швидкої течії) водолази повинні пройти відповідне тренування (2-3 спуски) під керівництвом керівника водолазного спуску, що володіє навичками водолазних робіт на течії.

3. Роботу водолазів заборонено:

на течії зі швидкістю понад 2 м/с;

без підводного зв'язку;

за наявності дрейфу судна (у разі здійснення спусків із судна).

4. За швидкості течії понад 1 м/с спуск водолаза і його робота мають проводитися із застосуванням засобів і пристроїв, що полегшують умови роботи та забезпечують його безпеку (щити, водолазні альтанки тощо).

5. Перед початком водолазних робіт на течії необхідно:

ознайомитися з гідротехнічним режимом на місці проведення робіт;

визначити швидкість і напрямок течії на поверхні та на глибині спуску;

виміряти глибину майбутніх спусків;

за наявності припливів і відпливів необхідно мати їх графік на весь період водолазних робіт і встановити постійний зв'язок із найближчими постами гідрометеорологічної служби.

6. Під час виконання водолазних спусків із плавзасобу на течії його необхідно встановити за течією вище від місця спуску так, щоб після протравлювання якірного ланцюга місце робіт водолаза на ґрунті було нижче за течією на відстані 5-10 м від місця спуску залежно від течії і глибини спуску. Спуск водолаза проводиться з корми.

7. У носовій частині плавзасобу керівник водолазного спуску виставляє вахтового з багром для спостереження за предметами, що плавають, затонулими колодами тощо, за потреби – для видалення їх або зміни напрямку руху від місця спуску водолаза.

8. У місцях спуску водолазів під час роботи на течії має бути додатковий плавзасіб.

9. Для запобігання дрейфу судна його необхідно ставити на 2 якорі. Надійність стоянки судна контролюється протягом усього часу перебування водолаза під водою.

10. У разі вітру або течії судно, з якого проводяться водолазні спуски, установлюється носом проти вітру або течії. Візуальна оцінка сили вітру проводиться за шкалою, наведеною в додатку 23 до цієї Інструкції.

11. За наявності в районі проведення робіт припливів і відпливів, течії перестановка судна проводиться до початку припливу або відпливу. У решті випадків перестановка судна має здійснюватися негайно зі зміною напрямку вітру або викликаної ним вітрової течії після підйому робочого водолаза на борт судна.

Під час припливно-відпливних течій судно, з якого ведуться водолазні роботи, має бути встановлене над місцем проведення робіт на кормових якорях або бочках. Спуск водолаза на течії проводиться у важкій водолазній альтанці або по спусковому кінцю.

12. Під час роботи на сильній течії водолаза споряджають додатковими вантажами.

Залежно від швидкості течії з корми водолазного бота опускають спусковий кінець із вантажем масою 70 - 140 кг, що має каніфас-блок (скобу), через який пропускають ходовий кінець завдовжки не менше ніж 3 глибини з карабіном на кінці.

На пояс водолаза одягається петлею конопляний кінець для страховки завдовжки 1 – 1,5 м з металевим кільцем на кінці. Карабін ходового кінця кріпиться до кільця конопляного кінця перед спуском водолаза. Водолаз занурюється по спусковому кінцю, одночасно вибирається слабина ходового кінця.

13. Під час виконання робіт на течії водолаз приймає положення, що забезпечує мінімальний опір потоку води і запобігає спрацюванню легеневого автомата дихального апарату.

Для полегшення пересування по ґрунту проти течії водолаз може використовувати металевий штир (щуп).

14. У разі викиду водолаза на поверхню течією його необхідно підтягти на сигнальному кінці до водолазного трапа, з'ясувати самопочуття, допомогти прийняти вертикальне положення.

Повторний спуск або підняття на борт судна проводиться за рішенням керівника водолазного спуску.

15. Якщо водолаз у разі викидання не досягне поверхні (зачепиться під водою), необхідно послабити сигнальний кінець. З появою водолаза на поверхні направити до нього плавзасіб, допомогти поставити водолаза у вертикальне положення, утримуючи його на поверхні, після чого протравлювати якірний ланцюг і спуститися на плавзасобі за течією до водолаза, підбираючи при цьому його сигнальний кінець.

16. Особи, які забезпечують спуск водолаза, повинні не допускати зайвої слабину сигнального кінця, а під час роботи водолаза в захаращених місцях стежити за тим, щоб течія не занесла сигнальний кінець на сторонні предмети.

17. У разі спусків з берега для обстеження дна ріки завширшки до 50 м попередньо необхідно прокласти з одного берега на інший тросовий провідник, що полегшить пересування водолаза.

Питання для засвоєння матеріалу:

1. Які водолази допускаються до спусків на течію?

- а) водолази найбільш підготовлені
- б) усі водолази
- в) водолази, організм яких не сприймає морської хвороби

2. За якої швидкості течії водолазні спуски заборонені?

- а) понад 2 м/с
- б) понад 1 м/с
- в) понад 1,5 м/с

3. З якої частини судна проподиться спуск водолаза під час течії?:

- а) з корми
- б) з носа
- в) з бокової частини

4. У разі спусків з берега для обстеження дна ріки завширшки до 50 м попередньо необхідно?:

а) прокласти з одного берега на інший тросовий провідник

б) поставити 2 плавзасоби по обидві сторони ріки

в) забезпечити водолаза підводним буксирувальником

5. Яким наказом визначені правила проведення водолазних спусків на течії ?

А) Наказом МВС України №150 від 01.03.2019 року “Про затвердження Інструкції з організації водолазних спусків та робіт у Державній службі України з надзвичайних ситуацій”.

б) Наказом МНС №312 “Про затвердження Правил безпеки праці в органах та підрозділах МНС”

в) Наказом ДСНС №575 “Оперативні дії підрозділів при виконанні завдань за призначенням”

Конспект лекцій склав:

Начальник ВРВ (м.Луцьк) ГВРР АРЗ СП

Головного управління ДСНС України

у Волинській області

капітан служби цивільного захисту

Андрій ЛЕВЧУК